

DĚTSTVÍ

Hospodářská krize

byl vůbec extra. Ve světě řádila jak sedmihlavá saň hospodářská krize, nebyla práce pro chlapy, natož potom i pro ženské, a tak z dlouhých chvílí a dlouhých večerů se rodili děti. Jen v naší malé dědině o třiceti pěti číslech domů, se nás v tom roce narodilo šest. I můj táta v důsledku nezaměstnanosti, jsa vyučen strojníkem a elektroinstalatérem, se rychle přiženil na selský grunt a v té rychlosti, se tak moje maminka nemohla jít studovat na učitelku. Její mládší setra byla o několik let. Grunt to byl sice velký, ale co naplat v horské oblasti, pahorkatině a na hospodaření nezáviděníhodný. Když se šlo na pole do toho kopce, tak člověk, byl tak ohnutý, že nosem brousil v trávě. Takový to byl sklon půdy.

Maminka

Jinak maminka, i když to s tátou neměla lehké, tak se nám věnovala, jak jen měla trochu času. Pravá, starostlivá, česká, horská máma. Chodila s námi do kostela, posílala do nědělní církevní školy, chodila na upoutě, na návštěvy k příbuzným do okolních dědin, na "jarmark" do Bystřice pěšky, bylo-li třeba, podívat se i do školy, jak to s námi vypadá. Problémy řešila klidně, napomínáním a hlavně ochotná pomoci. Dobré výsledky oplácela s uznáním, pohlazením a povzbuzením. Ta jediná s mými prarodiči, nám klukům zpříjemňovala naše dětství, radovat se snámi, a být při nás i v nemoci. Když jsem za války dostal silný zápal plic, proseděla u mne přes deset dnů u postele, dávala nepřetržitě obklady, čaj a stále mě sahala na

Měšťanka

Měšťanka a léta jinošská

Když už jsem začal chodit do měšťanky do Víru, tak mě s tím přibývaly i pracovní úkoly doma po přijetí ze školy. Přišel jsem ze školy, trochu se naobědval, protože na měšťáče také nebyla jídelna, v zimě jsem občas chodil, alespoň ke známým na čaj a k tomu přikusoval chleba z domu. Někdy mě daly buchtu, nebo i knedlík.

Mnichov

C o b u d e p o t o m ?

Naše samostatnost a suvernita n e n á v r a t n ě a navždy pro tento národ skončila. Nebude žádných buditelů devatenáctého století, žádná doba protestantská, žádné legie ani blaničtí rytíři, žádný Masaryk, ani samostatná republika dvacátých a třicátých let. Ztratíme se ve vichřici času, historie a zmizíme v zapomění. A těžko se jednou budou moci jak my, tak budoucí generace, podívat na jejich hrdinství a odvahu za boj naší samostatnosti.

Úmrtí T. G. Masaryka

Když jsem nastupoval do druhého ročníku, tak zemřel "tatíček" T. G. Masaryk-Osvoboditel. Pamatuji se jako dnes, jak nám to přišla do školy zvěstovat stará paní bývalého řídícího, Novotná, jelikož jen oni měli v celé dědině radio. Plakala. Do dnes slyším její rozehvělý, plačtivý hlas a naříkala "Co s námi teď bude, když nám zemřel tatíček, který měl takovou autoritu". I když on už o d roku 1935 nebyl prezidentem, ale národ jej stále měl ve veliké úctě. Později jsem si několikrát vzpoměl, jakou předtuchu měla ta stará paní. Za rok už jsme byli bez Sudet, a za dva nás zabrali Němci a vzali nám samostatnost. Na škole byl vyvěšen černý prapor, stejně tak i na faře a na kostele, kde v poledné zvonil deset minut zvon. Ten den vyučování skončilo. Druhý den, nám pan řídící celé dopoledne vyprávěl o životě Masarykově a o dějinách našeho národa. V den jeho pohřbu jsme měli volno. Držel se smutek.

Škola

ději. V lavici jsme seděli tři kluci. Byla to dlouhá lavice pro tři, s pevným sezením, nedalo se s tím pohnout. Říkalo se, že je tak stará jako škola. Kalamáře byly do ní zabudovány dva, takže ten co seděl v prostředku, měl možnost nabírat inkoust z obou stran. Na stěnách byly pohádkové obrazy o Budulínkovi, Karkulce a ještě další. Vedle tabule, která byla na takových dvou nohách, visel obraz pana prezidenta Masaryka a Beneše. Masarykův obraz byl v provedení malíře Maxe Švabinského, prezident stál tam ve stoje. Na stupínku stál stůl a na něm ze předu na háčkách ležela "nevinně" rákoska.

Vztah k otci

Táta který měl na starosti hospodářství, jeho láskou byly ko-
ně, ty měly pro něj pomalu větší cenu, než my kluci. Byl přísněj
a trestal většinou jen výpraskem, domluvy nepokládal za nápravné
"zařízení". U něj se v práci muselo všechno dělat v poklusu, jak
na vojně. Když bylo třeba něco přinést za kopec, tak se dolů běže-
lo "trapem" a zpět nahoru co dech stačil. Málem, že ten čas nepo-
čítal na hodinkách. My se ho skutečně báli. Pochvaly se neudílely,

VÁLKA

Generál Vojtěch Boris Luža

V roce 1944 se začali v Hlubokém objevovat utečenci z různých koncentračních táborů, věznic a nucených prací. O těchto lidech nelze ještě hovořit jako o partyzánech. V Hlubokém se také nějakou dobu ukryval před Němci anglický letec John Gaze /např. v č. 12/, převážně však byl v Chudobíně u Stejskalů. V měsíci červnu 1944 navštívil Hluboké /čp. 2/ na doporučení Emila Šauera, mlynáře v Ubušínku vojenský velitel "R 3" generál Vojtěch Boris Luža se svým pobočníkem poručíkem Josefem Křešem. Bly projednávány možnosti dalších jejich úkrytů. Později však musel opustit Vysočinu a uchýlil se na Říčansko. Když se na podzim /2. října 1944/ vrátil, byl v Hříšti u Přibyslavi zastřelen našimi četníky. Poručík Josef Křeš byl postřelen a sám se zastřelil.

Partyzán Josef Černý

Významnou osobou, i když někteří tzv. odbojáři to neradi slyšávali, byl Josef Serynek - Č e r n ý. Byl to uprchlík cigánské národnosti /Rom/, který utekl z uprchlického tábora v Písku, vynikal nevšední odvahou, zvláštní instinkty pro pohyb v noci, při jednání byl rozumný, jednal čestně a především neholdoval tak alkoholu, jako velká část tak zvaných "partyzánů". Již v roce 1943 kolem sebe soustřeďoval uprchlíky z lágrů a spolupracoval s "Radou 3" a je také doprovázel v Hlubokém v červnu 1944. Stejně tak se s ním konaly několikrát schůzky s Josefem Nečasem z Víru, který pracoval v továrně Němce Ehma a další účastník schůzky, byl strážmistr z četnické stanice ve Víru. Jedny z hlavních těchto setkání se konaly v listopadu 1944 a to v č. 9 a č. 2. Za celou dobu jeho činnosti v ilegalitě, prošlo jeho rukama 150 nejen našich, ale i sovětských /ruských/ uprchlíků.

Jako partyzánská spojka

● Já tehdy chodil každý čtvrtek do zmiňované lidové zemědělské školy ve Víru a často, velmi často, jsem nosil vzkazy p. Nečasovi. Táta je měl napsaný od někoho na papírku a já si je musel přepisovat svoji rukou na můj linkovaný papír, někdy jsem jim ale nerozuměl. Například "Ty jabka budou v sobotu večír" nebo "Přivezte něco na zatopení"-další "Včera tu byli naši a vzkazovali, kdybyste mohli ve středu přijít na besedu", "Je tady zima a není možný se zahřát", "Začali tu běhat nějaký divoký černý psi, dejte si pozor, koušou, můžou napadnout i člověka" Jak se vám daří, napište". Takové a podobné zprávy na lístečku jsem nosil Nečasovi. Oni se potom domlouvali se strážmistrem. Vždycky některé slovo něco znamenalo, já to nevěděl a dokonce až dlouho potom jsem se dozvěděl, že to byl vzkazy od "Černého" nebo dalších partyzánů. Já vždycky

Partyzánská spojka

Tak jsem tam začal jim nosit jídlo, chleba, buchty, sůl, cukr, občas něco od masa, sirky, sádlo a podobně. Táta už o nich také věděl a toleroval mi to, i když říkal, že to jsou nějakí "vagabundi" po začátku září, ale ti dva zmizeli. Postupně se tam totiž začala vytvářet skupina pod vedením partyzána Josefa Serpyka - vulgo "Černého". Když tátovi o nich řekl ~~tátovi~~ mlynář z Ubušínka Šauer, a navíc se dohodli, kdyby to bylo potřeba, že jej navštíví odbojáři prozápadního odboje, tak se na to vše koukal jinak. Už někdy

Jednání s partyzány

My ~~mysleli~~ jako kluci vždycky jít na výměněk k prarodičům a tam být celou dobu dokud neodešli. Jednalo se ve velké seknici/ložnici/ za zavřeným dveřmi. Tehdy ti tři dojednávali návštěvu generála Luži, jeho pobočníka Koreše a ještě jednoho/Svatoň, nebo jak se jmenoval. Já se to dozvěděl až po vánocích toho roku. Navečeřeli se a dostali zásobu jídla na cestu. Luža tehdy chtěl vědět názor na některé lidi v okolí, názor na partyzány a případně možnosti přespání v zimním období. Sám se tehdy zmínil, že zde teď ne-

Seznam partyzánů

Zaznamáváme pro paměť některá jména těch, kteří byli zdejšími obyvateli podporováni: (v obci Hluboké):

Uprchlíci ruští /sovětští/:

- Mitrofanov Ilarin Gregorovič / zvaný Ilja/
 - Štěpanv Niko-lájevič Dimitrij /Míša Tatar/
 - Komarov Dimitrij Skorgievič /Míša/
 - Tumajev Michal Josipovič /Míša/
 - Bachmutskij Nikolaj Pavlovič /Nikolaj/
 - Orjaj Fedor Semanovič /Fedor/
 - Romansčko Vasil Romanovič /Vasil/
 - Pogorelov Alexander Dimitrijevič /Saša/
 - Čursin Nikolaj Petrovič /Doktor/
 - Barjačnyj Michal Vladimírovič
 - Martynov Iljič Georgijevič
 - Romanov Alexandr K.
- a další, jejich jména nelze upřesnit.

Razie SS v Hlubokém 10. 2. 1944

Obec Hluboké bylo Němci prohlášeno, stejně jako obec Veselí, za "hnízdlo banditů", přesto však za celou dobu války nedošlo zde k zatčení obyvatel. A to ani po velké protipartyzánské razii německého "Jagdkomanda" a zbraní SS z posádky sídlící v Letovicích dne 10. února 1945. Německá jednotka již ve čtyři hodiny ráno obsadila vesnici a zaujala palebná postavení na kopcích kolem vesnice, obsadili všechny komunikace, nikoho nepustili z vesnice, ani děti do školy, odvoz mléka do zberny do Veselí a rovněž nikdo nesměl do vesnice.

Za svítání začali provádět domovní prohlídky. Obyvatelé domů se vždy museli soustředit do jedné místnosti, kde byly prověřeny jejich doklady a identifikace jednotlivých lidí. Současně byl každý dům obstoupen několika vojáky, především byly hlídány dveře, vrata, akna a jiné východy. Vlastní prohlídku provádělo, podle velikosti obydlí osm až deset vojáků. Současně s tímto zásahem byla stejným způsobem prováděna razie i v obci Veselí.

Konec války – osvobození rumunskou armádou

V čp.9 /Houdek/ měli radio, koupené již dříve, které měl dané v okně a přes zesilovač /jako tlampač/, seznamoval celou vesnici s událostmi zejména v Praze, kde rozhlas volal o pomoc a potom po "revoluci" se vysílali sokolské pochody a české dechovky. V průčelí některých domů se objevily i československé vlajky, různě po domácku ušité.

Jako první za utíkajícími Němci k nám přišli Rumuni, kteří proti Němcům bojovali společně s "Rudou armádou". Jejich vojáci a hlavně důstojníci dodržovali pořádek a snažili se budit dojem disciplinovaných jednotek. Hlavní jejich stan byl mezi Vítochovem

Školní docházka v roce 1944

L é t a j i n o š s k á

Když jsem vyšel měšťanku, s velkou radostí, bylo to v červnu roku čtyřiačtyřicátého, tak jsem obdržel tzv. "Arbeitsbuch" neboli pracovní knížku a pracoval jsem doma u rodičů, na hospodářství. Současně mě přihlásili na dvouletou zimní zemědělskou školu, kterou jsme navštěvovali od října do dubna a to vždy jen ve čtvrtek, kdy měli ostatní žáci ve škole volno. Byla totiž v té samé škole, kam jsme chodili do měšťanky. Já se ale v roce 1946 přihlásil do

POVÁLEČNÉ OBDOBÍ

Po válce – Němec přidělený na práci na statku

Když jsem dostali přiděleného toho německého zajatce na práci, byli jsme rádi. Jemu bylo kolem dvaadvaceti let, byl ze všech těch čtyřech, co byli do obce nadelegováni nejmladší. Jeden a tomu bylo zase věkově nejvíc, už přes padesát, byl Rakušan. Ostatní byli Němci. Když ho starosta z těmi policajty předával na úřadě táto-
vi, tak mu řekl "Je z nich nejmladší, ale ty si s ním poradíš". Čet-
níci byli rádi, že je v naší dědině tak udali a že se o ně nemusí
starat. Při tom každý týden musel o nich podávat zprávu starosta.

Nácvik na sokolský slet

let, tak jsem nakonec musel být pořadatelem. Jak mě vycházel čas, v letech 1945 - 1949 jsem jez^{td}il cvičit do sokola ve Víru, kam mě přihlásil pan Šťastný, starosta Sokola. Jezdit, cvičit, jsem tam mohl jen večer, nebo zpravidla v neděli odpoledne, když se nacvičo-
valo na "XI. všesokolský slet" do Prahy. Po sletě jsem navíc byl sle-
dován STB, a potom už jsem nemohl jezdit ani čvičit. Byla to zlá, velmi zlá doba. Podezírali mě ze spolčování, a já na to měl tak akorát čas a náladu, po každodenní fyzické práci. "Spolčovat" jsem se mohl tak akorát ze svoji sousedkou Maruškou, která mě byla vel-
kou morální i psychickou oporou.

Všesokolský slet červen 1948

V roce 1948 koncem června a červenci jsem se tedy zúčastnil XI. Všesokolského sletu v Praze. Bylo mě osmnáct let a jako doros-
tenec. Bylo to již po únoru 1948 a snaha nových mocipánů byla, aby se raději nekonal, a tak přípravy probíhaly za určitých problémů. Vláda, si ale zakázat to nedovolila s ohledem na zahraničí, neboť se sem připravovali i sokolové například z Vídně, Ameriky, Kanady a další. O to víc jsme se snažili disciplinovaně a s pevnou vůlí cvičit. Už nikdy, se žádné organizaci mládeže dobrovolně a z vlast-
ních prostředků, nepodařilo něco tak velkolepého předvést. Pozděj-

Výslech u STB po sletu

Na podzim roku 1948 pro mě přijeli autem tři tajní z Bystřice a odvezli mě k výslechu. Chtěli vědět průběh sletu, kdo nás řídil, jaké jsme měli pokyny na průvod Prahou, s kým jsem tam byl já a pod. Odpovídal jsem že, o tom nic nevím, že jsem byl mladý a že nám nikdo nic nezděloval a dělal jsem jen to, co dělali ostatní. Během té doby co mě pustali, tak byly ještě dvakrát u té mé sousedky a vyptávali se jí, zda chodím na cvičení, s kým se s týkám a zda za mnou někdo nějezdí. Řekla sice, že je mojí velmi dobrou kamarádkou, že ~~občas~~ občas na cvičení ještě jezdím, ale že by za mnou někdo jezdil, nebo já za někým, tak to naprosto vyvrátila. Znovu jsem byl volán ke konci roku ¹⁹⁴⁸ do Bystřice a znova vyslýchán

STB a kamarád Cyril

A tak když mě sledovala tajná bezpečnost po "sletu" a jestli se s někým stýkám a chodím cvičit, tak v devětačtyřicátém na podzim to začalo znova. Když 8. srpna 1949 Cyrila dva chlapy ~~z~~ na poli zatkli, před tím jej totiž přemlouvali ke spolupráci, on to zásadně odmítal, tak teď už byl konec. V Brně ho krutě vyslýchali, páčili ho na chodidlech a bili jej tam železnými pruty, hlava nehla-va. Vodili jej na dvoře k šibenici a vyhrožovali, když se nepřizná, tak jej pověsí. Byl odsouzen po vynuceném přiznání na dvacet let na Bory a potom do Illavy. Cyrilova manželka dostala 17 let ⁽¹⁹⁵⁵⁾ a ztrátu veškerého majetku. Cyril ale za bouřky z Illavy utekl, se zlomeným chodidlem se dostal na Vysočinu a potom mu spolupracovníci pomohli přes hranice. Byl nějaký čas ve Vídni a potom ve Frankfurtu. Když na něj dvakrát byl v Německu spáchaný atentát, tak se odstěhoval do Kanady a tam založil lyžařskou školu.

Proces se strýcem

dost. Žádost na Střední zemědělskou školu, kterou jsem podával dvakrát, byla zamítnuta. Důvody mě nebyly zděleny, ale protože to šlo přes školní odbor na okrese, tak důvody byly jasné. V padesátém roce jsem se po dohodě s našimi, hlavně na jejich naléhání, protože táta se bál a ostatní příbuzní také, zúčastnil s moji tetou z Rovného, soudního přelíčení u lidového soudu v Brně proti mámu strýci. Byla to celá velká skupina souzená za protistátní činnost /vykonstruovaná/, strýc dostal 17 let kriminálu. Odpracoval si to

DŮL STALIN

Nástup do dolů

Proces se konal v padesátém roce a já za dva ~~tydny~~ po procesu jsem byl volán na pracovní úřad, kde mě předali nástup, během 14t^{dnů} do dolů v Ostravě. Byla to rána zejména pro rodiče. Táta se ještě snažil mě vyreklamovat. Byl ale odbyt takovým způsobem, že měl strach nakonec, aby jej nesebrali. A tak jsem na uvedený den nastupoval. Maminka mě šla ještě vyprovodit pod dědinu, šel jsem do Víru na autobus, potom do Nedvědice na vlak. Přestupoval jsem v Brně a do Ostravy jsem přijel odpoledne. Černá Ostrava. Nastupoval jsem na důl ^{(RUDÝ RÍJEN) k.p.} Stalin ve Slezské Ostravě - Heřmanicích. Po při-

Zával v dole

Jednoho dne bylo při odpolední směně, najednou to začalo vedle nás prskat, stojky při výšce kolem osmdesáti centimetrů se lámaly jako sirky, v polovině samá tříška. Padal kámen, místy velké kusy stropu. Zavalilo nás to. Já nemohl hnout s rukou, měl jsem ji pod velkým balvanem, nemohl jsem se hnout. Příšerná bolest. Horník na to^m nebyl o nic líp, byl zasypán sutí kamení a ani se nehnul. Nad námi to s jedním brigádníkem dopadlo špatně. Ve vteřině jej skála zavalila, nestačil ani vydechnout. Okamžitě začali na závalu pracovat ostatní, které to nepostihlo a přivolána záchranná četa. Vypros-

Po vojně – rozhodnutí odejít z domova

^{se} Na vojně jsem ^{se}pevně již rozhodl, že až přijdu z vojny, tak se pokusím odejít z domu, abych mohl dál studovat. Budu to směřovat tak, kdy brácha přijde z vojny, aby naši nebyli sami. Na vesnici se situace po mém příchodu z vojny trochu změnila, protože to bylo krátce po měnové reformě v padesátém třetím roce, řada lidí dost vystřízlivěla, protože přišli prakticky o veškeré úspory, které vydělali na stavbě přehrady. V místě to bylo tedy relativně lepší. Horší situace byla ze strany okresních orgánů. Začal ještě tvrdší nátlak na vstup do JZD než před tím. Přesvědčování

ZAČÁTKY VE VÝZKUMU

Žádost o zaměstnání

No a tak jsme si prvně napsal^{na} inzerát v zemědělských novinách a současně žádost o zaměstnání do Výzkumného ústavu bramborářského, který měl v těch novinách také inzerát. Kupodivu velmi brzy jsem dostal dopis, ve kterém mě žádali abych jim poslal životopis, jaký mám o místo zájem a školu. Potřebovali technika do rostlinné výroby na Valečově. Aniž by mě viděli, poslali dopis že mě přijímají, abych si opatřil potřebné doklady a přijel. Napsali mě ještě co si mám přivést sebou, včetně peřin a osobních věcí. A